

ИНДИКАТОРИ ПЕРФОРМАНСИ КОЈИ ОБЕЗБЕЂУЈУ КВАЛИТЕТ ИСТРАЖИВАЧКОГ ПРОЦЕСА У ВОЈНИМ НАУКАМА

Зоран Крсмановић, Ненко Бркљач и Мирослав Талијан
Универзитет одбране у Београду, Војна академија

Стратегијски менаџмент у систему одбране идентификује највише хијерархијске циљеве из којих се изводе нижи развојни циљеви које треба остваривати. За остваривање одређених специфичних циљева неопходна је реализација истраживачких задатака. Сви резултати истраживања нису подједнако значајни за развој система одбране. Значајнији су они резултати чије перформансе више доприносе остварењу стратегијских циљева у систему одбране. Зато се кроз обезбеђење квалитета истраживачког процеса индиректно обезбеђује усаглашеност индикатора перформанси резултата истраживања са највишим развојним циљевима система одбране. Често се у пракси поистовећује менаџмент истраживачким процесом и менаџмент истраживачким задатком. Ради разјашњења ове разлике, дефинисани су индикатори перформанси истраживачког процеса без обзира на врсту, тип и сложеност истраживачког задатка. Остварењем индикатора перформанси истраживачког процеса предупређују се грешке које се касније тешко могу исправити.

Кључне речи: *индикатори, перформансе, истраживачки процес, војне науке*

Увод

Стратегијски менаџмент и процесни приступ у области научноистраживачког рада представљају фундаменталне принципе на којима почива ефективност, ефикасност и економичност реализације истраживачких задатака. Међутим, још увек постоји неразумевање ових принципа у реализацији истраживачких процеса. Често се поистовећује менаџмент истраживачким процесом и менаџмент истраживачким задатком.

Ради сликовитог разјашњења ове разлике замислимо истраживачки задатак као скијање низ одређену стазу. У овом случају управљање истраживачким задатком подразумева да скијаш извршава задатак, са циљем да прође од улаза до излаза из стазе, уз превазилажење свих потешкоћа и проблема на које наилази у току спуштања низ стазу.

Са становишта процесног приступа постоји уопштени процес скијања стазом, којим управљају надлежна лица за стазе (организација научноистраживачке уста-

нове је надлежна за управљање процесом истраживања). У том процесу скијаш са потребном скијашком опремом и обученошћу (истраживач са научном замисли која је уважила све индикаторе перформанси истраживачког процеса) на почетку стазе представља улаз у процес, а скијаш на циљу представља излаз из процеса (писано саопштење о достигнућима индикатора перформанси резултата реализације истраживачког задатка).

Управљање процесом скијања стазом подразумева прикупљање информација о квалитету стазе, односно о индикаторима перформанси стазе: ниво стрмина, ниво видљивости, степен неравнина на стази, ниво квалитета снега итд. Прикупљене информације омогућавају да се приступи отклањању уочених проблема на стази са циљем да скијање постане ефикасније и сигурније. У супротном, да одговорни за стазу не врше менаџмент процесом скијања (процесом научноистраживачког рада) и да не постоје одређена правила (процедуре) скијања (истраживачког рада), сваки скијаш (истраживач) био би препуштен сам себи, односно примењивао би сопствена правила проласка стазом (истраживачким процесом). Овакав начин одвијања процеса скијања неминовно би довео до проблема и вероватно немогућности скијања стазом, односно десио би се прекид реализације процеса скијања. Из овог сликовитог примера види се значај обезбеђења квалитета истраживачког процеса којем научноистраживачке организације у систему одбране морају посветити велику пажњу.

Из наведених разлога методологија војних наука препознала је фазе истраживачког процеса: пројектовање истраживања (научна замисао, планови истраживања и инструменти); организовање и реализовање истраживања и израду писаних саопштења или завршних радова. Дакле, индикатори перформанси истраживачког процеса су универзални, без обзира на врсту истраживачког задатка које истраживач (тим истраживача) мора да узме у обзир током реализације истраживачког задатка.

Глобалне фазе обезбеђења квалитета процеса истраживања

За потребе овог рада дефинисан је управљачки механизам који садржи основне елементе преко којих се обезбеђује квалитет процеса истраживања у војним наукама, у следећем облику (слика 1):

Сл. 1 – Глобалне фазе обезбеђења квалитета процеса истраживања

Анализа било ког истраживачког задатка, према наведеној илустрацији на слици 1, значи да за његову ефективну, ефикасну и економичну реализацију треба да буде примењен универзални управљачки механизам са следећим фазама:

– укључивање индикатора перформанси истраживачког процеса (пројектовање истраживања: научна замисао, планови истраживања и инструменти) – *зелена стрелица* (1),

– остварење индикатора перформанси истраживачког процеса у току реализације истраживачког задатка (први аспект извршења) – *плава стрелица* (2),

– контрола остварења индикатора перформанси процеса истраживања и индикатора резултата истраживања (други аспект извршења) – *црвена стрелица* (3),

– повратне информације о остварењу индикатора перформанси процеса истраживања и перформанси резултата истраживања – (мерење, анализа и мере за побољшања, трећи аспект извршења) – *жута стрелица* (4),

– доношење одлука, дефинисање нових жељених стања и нових управљачких дејстава за усмеравање на ефективну, ефикасну и економичну реализацију истраживачких задатака у систему одбране – *црна стрелица* (5).

Описани управљачки механизам за обезбеђење квалитета перформанси истраживачког процеса и квалитета перформанси резултата истраживачког задатка је најнижи хијерархијски ниво који мора да се одвија у оквирима циљева стратегијског менаџмента у систему одбране. Дакле, стратегијски менаџмент мора да оријентише истраживачке процесе на остварење развојних циљева система одбране у ближој и даљој будућности. Један од механизма за дефинисање стратегијских циљева и из њих изведених нижих хијерархијских циљева успоставља се системом планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ).¹ То значи да истраживачки задаци у систему одбране треба да буду у функцији оперативних способности Војске Србије преко достизања хијерархијских циљева по принципу њихове композиције.

На основу описаног управљачког механизма над процесом истраживања и методологије војних наука, може се уочити потреба дефинисања индикатора перформанси везаних за процес истраживања. То су:

- индикатори перформанси пројектовања у процесу истраживања;
- индикатори перформанси научне замисли који обухватају:
 - проблем истраживања,
 - предмет истраживања,
 - циљеве истраживања,
 - хипотезе,
 - начин истраживања и
 - научну и друштвену оправданости истраживања;
- индикатори перформанси плана истраживања и инструмената;
- индикатори перформанси организовања и реализовања истраживања
- индикатори перформанси израде писаних саопштења.

¹ Опширније: Ковач, М.: *Основне поставке пројектовања и увођења система планирања, програмирања, буџетирања и извршења*, „Војно дело“ Београд, 2008.

Индикатори перформанси пројектовања у процесу истраживања

Перформансе фазе пројектовања истраживачког задатка су веома сложене и подразумевају плански приступ и мисаоне активности. Оне су сложене и због тога што су и предмети у војним наукама углавном сложени и мултидисциплинарни. Планским приступом фази пројектовања врши се контролисано усмерење на израду истраживачког пројекта као основног плана за реализацију истраживања.²

Начелни индикатор перформанси фазе пројектовања подразумева да су укључене све сложене активности пројекта које треба да буду плански координиране и синхронизоване по јасно утврђеном садржају и редоследу. Да би се овај индикатор остварио неопходно је у фази пројектовања одговорити на следећа питања: где смо сада, где желимо бити, како да тамо стигнемо и како можемо мерити наш напредак.

Основни индикатор перформанси фазе пројектовања истраживања подразумева да су израђена два документа: идејна скица и пројекат истраживања као научни и оперативни документ у којем је приказана истраживачева замисао о проблему и његовом решењу помоћу одговарајућих метода, техника и инструмената.

Идејна скица, односно идејни пројекат, јесте радни документ који претходи истраживачком пројекту и у којем се оријентационо утврђују услови и могући оквири истраживања. Идејна скица има структуру сличну пројекту истраживања, али она не може заменити пројекат истраживања, без обзира на покушај појединаца и институција – нарочито у последњих неколико година.³

Идејна скица, по обиму, а и по садржају, разликује се од пројекта истраживања. По правилу, она не прелази обим од пет до седам куцаних страница текста. Пројекат је неупоредиво већег обима и његов обим зависи од предмета истраживања.

Идејна скица углавном садржи:⁴

- прелиминарно одређење предмета истраживања (назив теме – истраживачког задатка) са краћом проблематизацијом;
- могуће циљеве истраживања (научне и практичне);
- основни хипотетички став о проблему и предмету истраживања;
- значај и оправданост истраживања и
- кадровске, просторне, временске, материјалне и финансијске оквири истраживања.

Међутим, садржај идејне скице и пројекта битно се разликују. У идејној скици се оријентирно, без дубљег аналитичког приступа, даје кратка белешка о предмету и оквирима и условима његовог истраживања.

² О пројектовању истраживања опширније у: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006. стр. 409–412.

³ О идејној скици може се детаљније видети у: Милошевић, Н., Милојевић, С.: *Основна методологија безбедносних наука*, Полицијска академија, Београд, 2001, стр. 99–100; и Милосављевић, С., Радосављевић, И.: *Основна методологија политичких наука*, Службени гласник, Београд, 2000, стр. 413–414.

⁴ О садржају идејне скице детаљније у: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 410.

Индикатори перформанси пројекта подразумевају да су прецизно и студиозно разрађени следећи елементи: проблем и предмет истраживања, циљеви истраживања, систем хипотеза, начин истраживања, оправданост и планови истраживања, сагласно проблему и могућностима истраживања.

„Пројекат истраживања је научни и оперативни документ у којем је приказана истраживачева замисао о проблему и његовом решењу помоћу одговарајућих метода, техника и инструмената.“ Пројекат је, дакле, замисао за истраживање у којој се дају одговори на питања: шта, зашто, како, којим кадровима, којим материјалним и финансијским средствима и када се истражује. У пројекту су сви делови (научни, стручни и рутински) међусобно повезани и чине структурално-функционалну и логичку целину.⁵

Индикатори перформанси научне замисли

Индикатори перформанси научне замисли подразумевају да је научна замисао део пројекта истраживања у којем су саопштена научна сазнања од којих се полази, научне и друге категорије, појмови, ставови, судови, закључци, хипотезе и методе истраживања проблема и предмета који се истражује. Овај индикатор подразумева да је истраживач дао одговор на три суштинска питања: шта се истражује, зашто се истражује и како се истражује. Назначени одговори морају се наћи у појединим елементима научне замисли, а то су:⁶

- проблем истраживања;
- предмет истраживања;
- циљеви истраживања;
- хипотезе;
- начин истраживања и
- научна и друштвена оправданост истраживања.

Индикатор перформанси проблема истраживања подразумева да је проблем истраживања дефинисан са јасним празнинама научног знања. Полази од номиналног значења проблема истраживања, који означава: „научни задатак, спорно питање, ... задатак који чека решење, спорно и сумњиво питање које треба решити; загонетка“.⁷ За проблем се обично каже да је то знање о незнању, празнина у систему научног знања, чињеница која се на основу расположивог знања не може објаснити, логичка несаглашљивост теорије која се односи на исту област стварности, противречност у оквиру једне теорије и слично.⁸

⁵ О пројекту истраживања детаљније у: Милошевић, Н., Милојевић, С.: *Основна методологија безбедносних наука*, Полицијска академија, Београд, 2001, стр. 100–104; и Милосављевић, С., Радосављевић, И.: *Основна методологија политичких наука*, Службени гласник, Београд, 2000, стр. 415–418.

⁶ О научној замисли детаљније у: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 417–433.

⁷ Вујакија, М.: *Лексикон страних речи и израза*, стр. 771.

⁸ „Нису ни сви проблеми научни проблеми. Научни проблем представља само оно што доприноси обогаћивању научног знања, односно, онај проблем који, када се реши, представља прилог развоју научног сазнања.“ (Зајечаревић, Г.: *Основи методологије науке*, Научна књига, Београд, 1977, стр. 170–171) .

Свеобухватно остварење овог индикатора подразумева:

- дефинисану локацију проблема, што подразумева његово учовање у ширем окружењу, разграничење од њему блиских и сличних проблема и јасну идентификацију, односно указивање на проблем;

- препознату суштину проблема као основу за даљу разраду истраживачког пројекта и увод у хипотетичке ставове и претпоставку за дефинисање основног питања;

- дефинисане хипотетичке ставове по чиниоцима и у целини, из чега произилази схватање и практична манифестација проблема са тенденцијом његовог развоја и могућим практичним решењима или покушајима решења;

- дефинисано основно питање у једној упитној реченици као основе за формулисање прелиминарног одређења предмета истраживања;

- описане резултате ранијих истраживања као основе за касније дефинисање научних циљева и

- дефинисан значај истраживања који, поред критеријума значајности, треба да обухвати и мерила значајности које није лако прецизно и јасно дефинисати.

Индикатор перформанси предмета истраживања укључује обим предмета истраживања, структуру, дубину научних сазнања, степен дисциплинарности и слично. Поред наведеног, овај индикатор подразумева јасну релацију предмета истраживања у односу на проблем истраживања, зато што предмет истраживања мора да произилази из суштине проблема истраживања. Овај индикатор обухвата: претходно одређење, теоријско одређење, операционално одређење, као и просторно, временско и дисциплинарно одређење предмета истраживања.

Индикатор перформанси циљева истраживања подразумева дефинисан ниво научних сазнања која је потребно истраживањем остварити и подразумева да је дат одговор на питање „зашто се истражује“. Овај индикатор подразумева и градацију научних циљева према следећем: научни опис или дескрипцију (најнижи ниво научног сазнања); сврставање (класификација и типологизација); објашњење (експланација); предвиђање (даљи развој појаве, облик испољавања, садржај појаве) и откриће као највиши облик научног сазнања (до сада непозната појава, својства структуре, стања и тенденција).

Индикатор перформанси хипотезе подразумева дефинисан исказ о потенцијалном решењу проблема истраживања, што подразумева јасне везе између проблема истраживања и дефинисане хипотезе. Исто тако, овај индикатор укључује степен изведености индикатора преко којих се могу сазнати варијабле и верификовати хипотеза у целини. Лексикографска грађа одређује појам хипотеза, у номиналном смислу, преко *hypothesis*, што значи „претпоставка, претпостављање“.⁹ „Под појмом хипотезе, у најширем значењу, подразумева се свака мисаона творевина, односно исказ који указује на сазнања о предмету или процесу или на потенцијална решења проблема уопште која тек треба проверити“.¹⁰ Термин за одређење појма индикатор (индикација) потиче од латинске речи *indicare*. Његови основни синоними су: обележје, најава, наговештење, симптом, податак, показивач, путоказ, основа за неку сумњу итд.

⁹ Вујаклија, М.: *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, 1980, стр. 1013.

¹⁰ Опширније: Сакан, М.: *Хипотезе у војним наукама*, студија, ВИЗ, Београд, 2001, стр. 14–32.

Индикатор перформанси начина истраживања подразумева да је дат одговор на питање како се истражује, који је обухват и избор метода, које су технике и инструменти и подразумева да се зна извор података и обухват истраживања.

Индикатор перформанси научне и друштвене оправданости истраживања полази од постојаности најаве или наговештаја заинтересованим странама (наручиоцу истраживања и научној јавности) о томе какав се допринос за науку и друштво у целини може очекивати од одређеног истраживања.

Индикатор перформанси плана истраживања и инструмената

Општи индикатор подразумева да је израђен план истраживања као оперативни документ који произилази из научне замисли, којима се прецизира фаза организовања и реализовања истраживачког задатка. Подразумева се да је извршена синхронизација свих делатности учесника у одређеном простору и времену, односно да су планови истраживања детерминисани дисциплинарним, временским и просторним одређењем предмета истраживања, хипотезама и начином истраживања. Дакле, планови истраживања морају бити израђени на основу принципа и правила, а основни су: потпуност, реалистичност, кохерентност и конзистентност, еластичност, правовременост, економичност и рентабилност.¹¹

Наведени општи индикатор плана истраживања подразумева остварење следеће три индикације о постојаности: плана кадрова, терминског плана и плана материјално-финансијских средстава.

Индикатор перформанси плана кадрова посебно долази до изражаја у тимским истраживањима сложених истраживачких задатака. Верификација остварења овог индикатора подразумева дефинисане: стручне профиле; личне психо-физичке, моралне и карактерне особине; конкретне услове, простор и време. То значи да су прецизирани задаци, надлежности и одговорности кадрова који учествују у истраживању.

Индикатор перформанси терминског плана подразумева да је израђен термински план са дефинисаним глобалним временима са датумом почетка и завршетка истраживачког задатка, у оквиру којег се време расподељује на фазе пројектовања, организовања и реализовања истраживања и израде саопштења. Овај индикатор подразумева и даљу декомпозицију времена по фазама и активностима.

Индикатор перформанси плана материјално-финансијских средстава подразумева да је позната инфраструктура за реализацију истраживачког задатка (лабораторије, полигони, библиотеке, кабинети и сл.), позната техничка средства која ће се користити у току реализације истраживачког задатка и финансијска средства неопходна за покривање трошкова реализације истраживачког задатка.

Индикатор перформанси инструмената истраживања подразумева да је познат „алат“ који се користи у истраживању, нарочито у прикупљању података. То значи да морају бити познати документи чија је основна функција систематизовано и целовито прикупљање, сређивање и обрада података. Остварење овог индикато-

¹¹ Опширније о плану истраживања: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 527–534.

ра значи да ће се несметано одвијати разне врсте мерења, укључујући и неопходну набавку и израду мерних инструмената.¹²

Индикатори перформанси организовања и реализовања истраживања

Општи индикатор организованости истраживања подразумева да су систематизоване бројне активности на повезивању субјеката и средстава у времену и простору ради прикупљања, обраде и анализе података и верификације хипотеза. Овај индикатор подразумева и вертикалну димензију оцене организовања научноистраживачког рада на нивоу система одбране, где се у ужем смислу под тим подразумева организовање целокупног процеса истраживања, а у најужем смислу подразумева организовање реализовања истраживања по унапред прихваћеном пројекту истраживања.¹³

Наведени општи индикатор организованости истраживања подразумева остварење следеће две индикације о избору и обуци учесника у истраживању и организовању радног тима.

Индикатор перформанси организовања подразумева да је извршен избор и обука учесника у истраживању и да је формиран истраживачки тим.

Индикатор перформанси организованости радног тима подразумева да је радни тим комплетиран, и да су кадрови обучени и распоређени на дужности у складу са идејом истраживања. Овај индикатор присутан је у целокупном процесу истраживања и подразумева да су у организовање радног тима укључене и заинтересоване стране.¹⁴

Индикатор перформанси реализовања истраживања обухвата индикације о постојаности начелно следећих фаза реализације: предистраживање, прикупљање података, сређивање и обраду података, анализу података и верификацију хипотеза.¹⁵

Индикатори перформанси писаних саопштења и документационе подлоге

Општи индикатор за писана саопштења је постојаност писаног исказа о истраживању и резултатима истраживања без обзира на врсту саопштења¹⁶ (парцијална, целовита, фазна, завршна, описујућа, односно објашњавајућа или у облику књиге, чланка, ауторизованих предавања или научна, односно стручна).

¹² Опширније о инструментима: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 534–541.

¹³ Опширније о нивоима организовања научноистраживачког рада у: Милошевић, Н.: *Организовање и реализовање истраживања у ратној вештини*, ЦВШ ВЈ, Београд, 1994, стр. 13–14.

¹⁴ О заинтересованим странама и уопште о ефикасности, ефикасности и економичности организације у: Стандард ISO 9004:2009 *Managing for the sustained success of an organization – A quality management approach*.

¹⁵ Опширније о перформансама реализовања истраживања у: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 549–587.

¹⁶ Опширније о врстама саопштења: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 588–590.

Индикатор перформанси садржаја стручних и научних саопштења подразумева да се изводи према пројекту истраживања и да начелно има следећи садржај: наслов, садржај, увод, главни део, закључак, литературу и прилоге.

Индикатор перформанси наслова подразумева да једна реч, или синтагма, или група речи прецизно исказују суштину садржаја који следи. Мора бити довољно дескриптиван, концизан, информативан, атрактиван, али не и превише бомбастичан и без употребе специфичних стручних термина. Треба да буде написан без скраћеница и да има до десет речи.

Индикатор перформанси садржаја подразумева јасне и прегледне информације читаоцима о другим елементима саопштења и респективно другим елементима структуре, главама, односно поглављима. Подразумева се дословно преписивање издвојених наслова и њима одговарајуће стране и, по правилу, подразумева се степенаст облик. Прихватљивије је да се садржај налази на почетку саопштења.

Индикатор перформанси увода подразумева широк простор за избор начина на који ће аутор прићи проблему и предмету истраживања и заинтересовати читаоце за њих. Увод најчешће треба да обухвати: основни садржај рада, кратак историјат развоја проблема, основни мотив за обраду конкретног проблема, циљ саопштења и коме је оно намењено, методе које су коришћене у истраживању проблема, коришћене изворе података, проблеме који су се јавили пре и после истраживања и, на крају, захвалност свим лицима која су дала извештај допринос или без чијег учешћа рад не би био објављен. Структура увода зависи и од тога да ли се пише предговор или не. Оно што је написано у предговору не понавља се у уводу.¹⁷

Индикатор перформанси главног дела зависи од врсте саопштења. Структура научних саопштења изводи се према истраживачком пројекту, односно структура емпиријских истраживања изводи се према систему хипотеза, а теоријских према операционалном одређењу предмета истраживања. Поговља се деле на ниже целине (питања), које су обично на нивоу индикатора.¹⁸

Индикатор перформанси закључка подразумева да закључак, по садржају и обиму, одражава главни део саопштења, према главама и поглављима. Наводе се сажета практична решења проблема и указује на правце даљег истраживања оних елемената проблема који нису довољно истражени. Обим закључка креће се од једне десетине до једне петнаестине саопштења.

Индикатор перформанси прилога ограничава се на разне табеле, шеме, скице, формуларе, прегледе, фотокопије значајних докумената, разноврсне илустроване материјале, додатне текстове, списак скраћеница и све друго што не може да се уклопи у основни текст. Индикатор перформанси прилога подразумева да се читаоцима пружи све оно што омогућава боље разумевање текста саопштења.

Индикатор перформанси документационе подлоге подразумева да је аутор коректно обрадио цитате, фусноте и завршну библиографију. Овај индикатор такође подразумева да је аутор на коректан начин пренео цитате, тако да се не могу

¹⁷ Опширније о структури увода: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 600–601.

¹⁸ Опширније о структури и начину обележавања главног дела: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 601–602.

злоупотребити и користити за погрешну интерпретацију туђих ставова. Цитати се морају уклапати у контекст писаног рада и не смеју разводњавати основну мисао и текст у целини.¹⁹

Стратегијски менаџмент и менаџмент процесима истраживања

Аналогно сликовитом разјашњењу разлика између менаџмента процесом истраживања и менаџмента истраживачким задатком у уводу овог рада, неопходно је још једно разјашњење у контексту доприноса остварењу развојних циљева у систему одбране. Као што и све скијашке стазе немају исти смер, тако и истраживачки процеси омогућавају реализацију истраживачких задатака који не воде остварењу развојних циљева система одбране већ су само у функцији личних интереса појединаца из система одбране. Зато развојни подсистем система одбране мора да усмерава и управља истраживачким процесима у функцији интегралног развојног циља. Односно, декомпозиција највиших хијерархијских циљева је водила за сврсисходну реализацију истраживачких задатака у систему одбране.

Општи животни индикатори и поука истраживачима

Људу могу утицати на своју будућност, али морају имати: визију будућности – јасну слику куда иду; добру стратегију како ће тамо стићи; помагала за убеђивање кључних људи – колега, чланова истраживачког тима, чланова породице итд. (да се придруже заједничкој визији и стратегији) и ефикасну реализацију.²⁰

За ефикасну реализацију истраживачких задатака неопходно је уважавати шест Наполеонових принципа победе: тачност, брзина, флексибилност, једноставност, карактер и морална снага. Поред наведених принципа, постоје и четири критична знака упозорења: моћ, претеран ентузијазам, недостатак успешних лидера, неуравнотежен стил живота – води у исцрпљеност, недостатак сталожности и губитак здравља.²¹

Поред наведених принципа и знакова упозорења битне су и следеће поуке истраживачима: трудите се да се здраво храните, умерено вежбате довољно спорта и да направите равнотежу између посла и забаве; нађите времена за рекреацију и слободне активности; ако почињете да губите стрпљење са људима или се лако изнервирате, време је да преиспитате свој стил живота, а истраживање је нешто у чему не можете да постанете гори ако се тиме бавите.

¹⁹ Опширније о документационој подлози: Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006, стр. 606–610.

²⁰ Опширније: Џејмс Кантон, *Екстремна будућност*, Клио, Београд, 2009, стр. 22.

²¹ Опширније: Џери Манас, *Наполеон о пројектном менаџменту*, Лео Комерц, Београд, 2007, стр. 110.

Закључак

Менаџмент истраживачким процесом и менаџмент истраживачким задатком су два пола једног јединства које потиче из интегралног развојног циља система одбране. Елементи процеса истраживања имају своје индикаторе перформанси којима се мора управљати и који се кроз процес менаџмента морају остваривати у контексту највиших развојних циљева.

Менаџмент процесом истраживања у научноистраживачкој установи, могу да врше само она лица која добро познају:

- природу перформанси елемената истраживачког процеса,
- структуру највиших хијерархијских циљева у систему одбране,
- мисију, визију, дугорочне и краткорочне циљеве научноистраживачке установе,
- начелне интенције сваког појединачног истраживачког задатка.

Ова четири аспекта компетентности менаџмента научноистраживачке установе предуслов су за ефективну, ефикасну и економичну реализацију истраживачких задатака у систему одбране. У недостатку заступљености било којег аспекта трпеће прогресија развоја оперативних способности Војске Србије.

Уважавањем перформанси елемената истраживачког процеса од стране истраживача обезбеђује се сигуран пут за постизање циљева истраживања и предупредују грешке које се касније тешко могу исправити. Истраживање је нешто у чему не можете да постанете гори ако се тиме бавите, а индикатори перформанси истраживачког процеса су као граничници поред скијашке стазе – воде рачуна да не скренете са логичког скијашког (истраживачког) правца.

Литература

1. Бркљач, Н., Крсмановић, З.: *Системски прилаз диференцијацији узрочно-последичних односа између оперативне и функционалне способности*, 3. Научно-стручни скуп са међународним учешћем, ОТЕХ, 8–9. октобар 2009.
2. Вујаклија, М.: *Лексикон страних речи и израза*, Просвета, Београд, 1966. и 1980.
3. Зајечаревић, Г.: *Основи методологије науке*, Научна књига, Београд, 1977.
4. Ковач, М.: *Основне поставке пројектовања и увођења система планирања, програмирања, буџетирања и извршења*, Војно дело, Београд, 2008.
5. Крсмановић, З.: *Појам и конституенци науке*, Управљање квалитетом и поузданошћу, ICDQM, Београд, 2009.
6. Крсмановић, З.: *Потребна знања официра Војске Србије из методологије војних наука (наука одбране), Потребна знања официра Војске Србије 2010–2020*. Научно-стручни скуп са међународним учешћем, Војна Академија, 3–4. децембар 2009.
7. Милошевић, Н., Милојевић, С.: *Основи методологије безбедоносних наука*, Полицијска академија, Београд, 2001.
8. Милосављевић, С., Радосављевић, И.: *Основи методологије политичких наука*, Службени гласник, Београд, 2000.
9. Сакан М.: *Методологија војних наука*, Војноиздавачки завод, Београд, 2006.
10. Џејмс Кантон, *Екстремна будућност*, Клио, Београд, 2009.
11. Џери Манас, *Наполеон о проектном менаџменту*, Лео Комерц, Београд, 2007.
12. Стандард ISO 9004:2009 *Managing for the sustained success of an organization – A quality management approach*.